

Meer over deze begrippen:

Geheugenbibliotheek

Artistiek creatief proces

Artistiek creatief vermogen

Geheugenbibliotheek

Elke leerling (en ieder mens) heeft een eigen geheugenbibliotheek. Zo'n persoonlijke bibliotheek bestaat uit iemands ervaringen en herinneringen. In een kunstles gebruikt een leerling die eigen bibliotheek. Het gaat hier om wat een leerling heeft meegemaakt en opgeslagen: alle geuren, kleuren, kennis, eigen weetjes, wat op school is geleerd, ervaringen met sport, met de thuisomgeving, enzovoorts. Het gaat niet alleen om herinneringen die in een hoofd zijn bewaard, maar ook om herinneringen in een lijf. Een leerling kan bijvoorbeeld denken aan een moment van boosheid, en daar ook lichamelijke sensaties bij hebben opgeslagen. Elke geheugenbibliotheek is anders. Je hebt dus heel veel verschillende bibliotheken in een klas. Er zijn ook overeenkomsten, namelijk de dingen die elke leerling in een klas al weet of al eens heeft ervaren. Maar de manier waarop die dingen zijn ervaren en opgeslagen, is voor elke leerling uniek. [Uit onderzoek blijkt](#) dat als kunsteducatie aansluit bij eigen ervaringen, en leerlingen dus weten 'dit gaat ook over mij', er vaak positieve effecten optreden. Bijvoorbeeld meer interactie tussen leerlingen, meer respect voor elkaar en een grotere betrokkenheid bij een activiteit. Nog een positief effect: kunsteducatie zorgt voor uitbreiding van de bibliotheken van de leerlingen. Misschien wordt een klein stukje in zo'n geheugenbibliotheek wel aangevuld tot een hele plank of een eigen kast.

Artistiek creatief proces

Vaak staat bij een kunstactiviteit het eindproduct op de voorgrond. Iets moois om te laten zien. Bijvoorbeeld een dans die gemaakt is, een gedicht, een tekening. Dat eventuele eindproduct is natuurlijk belangrijk, maar het proces dat eraan voorafgaat is minstens zo belangrijk. Bijvoorbeeld: in een beeldende les rond het onderwerp 'licht en donker' wordt gewerkt met krijt. Leerlingen experimenteren met krijt, merken dat er dingen anders gaan dan ze wilden en dat dat geen ramp is - of soms juist zelfs iets moois op kan leveren, ze zoeken naar hun eigen herinneringen aan 'donker', of naar hun associaties met 'licht', ze werken mogelijk samen, ze fantaseren over wat er allemaal zou kunnen gebeuren onder invloed van licht en donker, ze leren misschien iets over hoe oude meesters gebruikmaakten van licht en donker, of ze verdiepen zich in speciale technieken met krijt, ze kiezen uit verschillende uitprobeersels. De didactische stappen die een leerling doorloopt in een kunstles noemen we een artistiek creatief proces.

Een artistiek creatief proces draait om de vaardigheden verkennen/onderzoeken (van een onderwerp, of van een kunstdiscipline/techniek), eigen ervaringen gebruiken, nieuwe kennis en vaardigheden opdoen, verbeelden, een eigen creatieve verwerking maken van een bepaald onderwerp, evalueren en presenteren. Zo'n proces begint bij Cultuurhelden bij voorkeur met een verrassende entree, een startmoment rondom een onderwerp. Daarmee worden vaak de zintuigen aangesproken. Dat startmoment is bedoeld om de leerlingen nieuwsgierig en enthousiast te maken. Vervolgens gaan de leerlingen op verkenning: ze bekijken het onderwerp van alle kanten. Wat hebben ze al meegemaakt rond het onderwerp? Wat voor associaties hebben ze ermee, wat zit er in hun geheugenbibliotheek? Waar zijn ze nieuwsgierig naar? De verkenning kan ook het uitproberen van een materiaal of een vaardigheid zijn. Dan doen ze bagage op: ze krijgen informatie of inspiratie aangereikt, of oefenen met nieuwe vaardigheden.

Daarna gaan de leerlingen aan de slag met een eigen creatieve verwerking. De leerkracht of kunstdocent kijkt in een evaluatie met de leerlingen terug op het hele proces. Meestal presenteren de leerlingen wat ze gedaan hebben. In een artistiek creatief proces is elke stap van belang. Het proces is net zo belangrijk als een eventueel eindresultaat. Er wordt dan ook veel gereflecteerd: Waar doet dit je aan denken? Wat wil je nog vertellen, bedenken, onderzoeken, of uitproberen? Waardoor kreeg je dit idee? Door dit reflecteren wordt een leerling zich bewust van het proces.

Artistiek creatief vermogen

Met het artistiek creatief vermogen bedoelen we dat leerlingen een vorm (theater, beeldend, muziek, poëzie enz.) leren geven aan hun ervaringen. Daarbij gebruiken ze hun verbeelding (ze stellen zich iets voor, en/of ze beelden iets uit met hun lichaam, met een materiaal of met een instrument). Je kunt leerlingen helpen om hun artistiek creatief vermogen te ontwikkelen. Bijvoorbeeld door ze een artistiek creatief proces te laten doorlopen, waarin ze oefenen met verschillende vaardigheden (bijvoorbeeld verkennen/onderzoeken, gebruiken van eigen ervaringen, nieuwe kennis en vaardigheden opdoen, verbeelden, een eigen verwerking maken, evalueren en presenteren).

[startpagina Cultuurhelden ►](#)